

Cuba in cijfers

1

enkel land ter wereld is volgens het WNF duurzaam: Cuba.

4,5

uur lang sprak Fidel Castro in 1960 voor de VN – een record.

20

jaar na John Lennons dood verklaarde Castro hem tot idool. Zes Beatlesclubs betuigen respect aan de 'fab four'.

21

jaar lang woonde Hemingway in Havana, met 2 vrouwen (na elkaar, niet tegelijkertijd), 4 honden en 57 katten.

28

procent van de palmsoorten ter wereld groeien op Cuba, waaronder de nationale boom, de koningspalm.

90

meter lang is de langste sigaar ter wereld – te bewonderen in Havana's fort La Cabaña.

99,8

procent van de Cubanen kan lezen en schrijven. Onder Amerikaanse burgers is dit slechts 86 procent.

180

kilometers zijn het naar Florida, waar meer dan een miljoen Cubanen in ballingschap leven.

370

vogelsoorten zweven hier door de lucht, waaronder de hommekolibri, met zeven centimeter de kleinste vogel ter wereld.

1200

Cubaanse sigaren liet Kennedy nog bezorgen, voordat hij in 1962 de handelsblokkade ondertekende.

1250

kilometer lang is dit grootste Caraïbische eiland, maar slechts 30 tot 190 kilometer breed.

1974

meter rijst de Pico Turquino op. De Kaaimantrog (meer dan 7000 meter diep) meegerekend, overstijgt hij zelfs de Mount Everest.

23.000

zilveren munten werden omgesmolten voor de reliekschrijn Santo Sepulcro de Camagüey.

50.000

Cubaanse artsen helpen in ontwikkelingslanden rond de wereld.

60.000

oldtimers tuffen nog door de straten van Cuba.

11.400.000

mensen leven in Cuba, waarvan bijna een vijfde in Havana.

117.000.000.000

US-dollars aan extra kosten zou de handelsblokkade sinds 1962 hebben veroorzaakt.

600
geplande aanslagen
overleefde Fidel Castro.

Het kompas van Cuba

15 manieren om je onder te dompelen in het land

9

Als uit een plaatjesboek – de Plaza Mayor van Trinidad

Trinidad behoort tot de mooiste koloniale steden in Latijns-Amerika. De tijd is hier geconserveerd in de adellijke paleizen, die de glans, decadentie en macht van vervlogen tijden uitstralen. Betreed het openluchtmuseum via het hoofdpodium, de Plaza Mayor.

Ranke koningspalmen, bronzen windhonden, zil-verachtig glanzende kinderkopjes en pastelkleurige paleizen – een plein als uit een plaatsjesboek. Lange tijd was Trinidad een echt provinciestadje, tot in de 18e eeuw de suiker alles veranderde. De zoete kristallen uit het 'Dal van de Suikermolens' (► blz. 72) lieten zich prima inwisselen voor goud.

Afgunst en intriges

Een van de suikerbaronnen gaf zijn welvaart nog een extra zetje. In zijn neoclassicistische Palacio Cantero uit 1830, nu het **Museo de Historia Municipal 1**, imponeren fresco's op bogen en schelpvormig stucwerk langs de vensters. Achter deze prachtige façade gingen echter intriges schuil als in een soap: Don Justo Germán Cantero vergiftigde een rijke slavenhandelaar en trouwde vervolgens zijn weduwe. Maar laten we dergelijke lage streken ontstijgen: een smalle wenteltrap voert omhoog de toren in, voor een fantastisch uitzicht.

Mooier wonen op zijn aristocratisch

In het **Museo de Arquitectura 2** in het Casa Sánchez Iznaga uit 1738 draait het om details. Te zien zijn 18e- en 19e-eeuwse bouwelementen die de koloniale straatjes nog steeds kenmerken, zoals lemen muren, halfboogvensters en ijzeren siersmeedwerk. Op de binnenplaats staat een oude douche met een ingewikkeld buizensysteem – hightech uit de 19e eeuw. Echt chic wordt het in het Palacio Brunet, nu het **Museo Romántico 3**. Het antieke meubilair, Boheemse kristal en Sèvresporselein komen uit alle delen van Cuba. De houten plafonds, ornamenten,

In alle rust – ondanks toeristische drukte.

V
'VOET-VEEG'

Het uiterlijk vertoon leek grenzeloos. Een bankier wilde de vloer van zijn huis zelfs met gouden munten plaveien. Maar dat 'briljante' idee ging niet door, want ook de rijksten mochten het portret van de koning niet met voeten treden!

'Straatarbeider' – als gevolg van de recentelijk sterk gesubsidieerde particuliere bedrijffjes, neemt het aantal pensions, privérestaurants en kunstnijverheidsverkopers in de toeristen-centra toe.

het bronzen bed met baldakijn en de keuken met handbeschilderde tegels zijn een lust voor het oog.

Met Gods zegen

Bij zoveel pracht en praal is de **Iglesia de la Santísima Trinidad 4** opvallend sober – ondanks het hoofdaltaar met luxehouten torentje in neogotische stijl. Zij heeft echter iets anders, iets waardevollers: de Cristo de Veracruz. Bij het tweede altaar links zorgt het Christusbeeld al zo'n driehonderd jaar voor het zielenheil van Trinidad. Het was oorspronkelijk bedoeld voor een Mexicaanse kerk, maar toen stormen het uitvaren van het schip verhinderden, zagen de Trinitarios dit als een teken dat Gods zoon hier moest blijven.

Museo de Historia Municipal 1: za.-do. 9-17 uur, CUC 2, foto's CUC 5.

Museo de Arquitectura 2: do.-di. 9-17 uur, CUC 1, foto's CUC 1.

Museo Romántico 3: di.-zo. 9-17 uur, CUC 2, foto's CUC 1.

Iglesia de la Santísima Trinidad 4: dag. 10-12, mis zo. 10 uur.

ETEN EN DRINKEN

De prachtige inrichting van de **Paladar Quince Catorce 1** (Calle Simón Bolívar 515, tussen Márquez en Echerri, tel. 01 4199 4255, dag. 12-16, 18.30-23 uur, vanaf CUC 12) doet menig koloniaal museum verbleken van jaloezie. Ook de keuken mag gezien – en geproefd – wor-

den. Op de kunstzinnige binnenplaats van de **Cafetería Don Pepe 2** (Calle Piro Guinart, hoek F. H. Echerri, dag. 8-24 uur) worden lekkere koffie, sandwiches en cocktails geserveerd.

HET PLEIN LEEFT – TOT DIEP IN DE NACHT

Op de trap van het **Casa de la Música 5** spelen vanaf 16 uur bands. Ook in het fraaie **Casa de la Trova 6** uit 1777 klinkt de hele dag livemuziek, vooral 's avonds vanaf 21 uur (CUC 1). Het Conjunto Folclórico houdt de Afro-Cubaanse cultuur levend in het **Palenque de los Congos Reales 7** vanaf 22 uur (CUC 1).

13

Waar zelfs de goden dansen – Santiago de Cuba

Caraïbische ritmes zijn overal op het eiland te horen, maar in Santiago de Cuba lijkt de lucht er zwanger van te zijn. In de bedwelmende muziekcocktail van de temperamentvolste stad van Cuba zijn carnaval en rumba de meest exotische ingrediënten.

In de cultuurstrijd met Havana wint de oostelijke metropool minstens in één discipline: Santiago geldt als 'hoofdstad van het carnaval', dat nergens luidruchtiger, kleurrijker en levendiger door de straten trekt dan hier. Sinds het einde van de 17e eeuw wordt de stad dan een ware heksenketel. Na de suikeroogst lieten de slaven rond de dag van hun beschermheilige St.-Jacob (25 juli) hun temperament de vrije loop. Hun meesters gedoogden dit en boden zo een uitlaatklep uit angst voor opstanden.

Stad in extase

Tegenwoordig wedijveren de stadswijken in optochten (*congas de comparsa*) met uitgekiende choreografieën en kostuums om de gunst van publiek en jury. Op de praalwagens dansen schoonheden, getooid met prachtige veren of hoeden. Ook papier-machéfiguren (*muñecones*), als Afro-Cubaanse goden (*orishas*) verklede dansers en gemaskerden in kostuum (*enmascaderos*) trekken de aandacht. Ze worden allen opgezweept door drumbands, waarvan de stuwende beats de tetterende Chinese trompetten (*cornetas chinas*) completeren – een souvenir van de 19e-eeuwse Aziatische migranten.

Carnaval gemist? Het **Museo El Carnaval** 9, biedt slechts een karig inkijkje, maar is vanwege de show de moeite waard. Glammouzeur is het **Tropicana** 11, waar de beste dansers van het eiland in een Afro-Cubaanse show over het toneel wervelen.

De erotiek hangt in de lucht

Ook de rumba is onderdeel van de hier in Santiago sterkt vertegenwoordigde slavencultuur.

Al in de slaventijd organiseerden de Afrikaanse etnische groepen zich in broederschappen. Tot op heden houden de folkloristische verenigingen de Afro-Cubaanse cultuur levend met van stadsdeel tot stadsdeel variërende klederdrachten en rituelen.

Gebaseerd op de spirituele dansen op de plantages, ontstond deze dans tegen het einde van de 19e eeuw. Hij is nauw verbonden met de religie santería, waarbij iedere Afro-Cubaanse god zich met zijn eigen drumritme laat bezweren.

Van de drie hoofdrichtingen *yambú* (imiteren van senioren), *columbia* (acrobatistische solodans) en *guaguancó* is de laatste vorm het meest verspreid. En het meest erotisch, want hij stelt de balts van de haan rond de hen voor. Offensief omcirkelt de man de vrouw, die hem vervolgens met haar rok en omslagdoek afweert, voor het machisme zegeviert en het tenslotte toch tot het 'inerten' (*vacunao*) van het bekken komt.

S
SON

Uit de 'interculturele inseminatie' (Fernando Ortiz) van Afrikaanse ritmes en Spaanse melodieën ontstond eind 19e eeuw een tweede muzikale oervorm. Santiago wordt ook wel als de bakermat van de son beschouwd (clubs ► blz. 99).

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Museo El Carnaval 9: Calle Heredia 303, ma. 14-17, di.-za. 9-17, zo. 9-13 uur, show ma.-za. 16 uur, CUC 1, foto's CUC 5.

Tropicana 11: Autopista Nacional KM 1,5, tel. 01 2264 2579, vr. en za. vanaf 22 uur, vanaf CUC 25.

Casa del Caribe 13: Calle 13 No. 154, hoek 8, tel. 01 2264 3609, www.casadelcaribe.cult.cu, zo. om 18 uur

Casa de las Tradiciones 14: Calle Jesús Rabí 154, dag. vanaf 20 uur, za. en zo. ook 's middags, CUC 2.

Cine Duplex 15: Av. Los Pinos bij de rotonde (Rpto. José Martí), meestal vr., za. of zo. 's avonds (tel. 01 2263 4996).

Teatro El Quijote 16: Av. Victoriano Garzón, tussen 5 en 6, tel. 01 2271 4104, meestal vr.-za. 20 en zo. 17 uur, CUC 5.

Foco Cultural Tumba Francesa 17: Calle Pio Rosado 268, di. en do. 20 uur, CUC 5.

S
SHOWTIME

Op de binnenplaats van het **Casa del Caribe** 13 zijn regelmatig *Peñas de la Rumba* en in het rustieke **Casa de las Tradiciones** 14 wordt live muziek gespeeld van bolero tot rumba. De beroemde ensembles 'Conjunto Folclórico del Oriente' en het 'Ballet Folclórico Cutumba' treden op in het **Cine Duplex** 15 of het **Teatro El Quijote** 16. Het in 1862 door Haïtiaanse slaven opgerichte **Foco Cultural Tumba Francesa** 17 transformeert hoofde menuetten en contradansen naar het Afrikaans met originele instrumenten uit Benin en in 19e-eeuwse kostuums. Hier toont de stad nogmaals hoezeer zij een smeltkroes is.

Uitneembare kaart: R/S 8 | Plattegrond: ► blz. 94-95